

Forslag til finanslov for 2027

(Naalakkersuisoq for Finanser)

Forelæggelsesnotat**1. behandling**

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2027.

Årets finanslovsforslag har overskriften ”Samfundsmæssig robusthed tæt på borgerne”. Det handler om tryghed i hverdagen. Det handler om uddannelse og arbejde. Og det handler om et samfund, der kan stå imod, når verden omkring os bliver mere usikker.

Stærkt udgangspunkt

Grønlands økonomi er i fremgang. Fiskeriet opnår høje priser, og beskæftigelsen er høj langt de fleste steder. Økonomisk Råds nye rapport tegner et mere gunstigt billede end tidligere ventet. Det er gode nyheder.

Rådet skønner, at borgernes samlede købekraft steg med knap 6 procent i 2025. I 2026 ventes en yderligere fremgang på omkring 5 procent. En væsentlig forklaring er, at priserne på vores fisk og skaldyr er steget mere end priserne på de varer, vi køber i udlandet. Vi får altså mere for vores eksport og kan købe mere for pengene.

Det betyder ikke, at alle familier har fået tilsvarende flere penge mellem hænderne. Men det styrker samfundets økonomi. De gode fiskeripriser giver også udsigt til flere indtægter til Landskassen fra skatter og afgifter.

En del af forklaringen på de gode fiskepriser ligger i den internationale situation.

Sanktioner efter Ruslands invasion af Ukraine har begrænset handelen med russiske fiskeprodukter på flere markeder. Der er indført høj straffetold på de vigtigste markeder for russisk torsk. Samtidig er torskekvoterne i Barentshavet faldet. Disse forhold bidrager stærkt til de høje torskepriser.

Men handelsvilkårene og priserne vil ændre sig igen. Krigen i Ukraine vil forhåbentlig snart slutte. De aktuelle forhold er derfor ikke et sikkert grundlag for permanente indtægter. Den internationale situation herudover er fortsat kritisk. Det må vi ikke glemme, selv om vores økonomi lige nu har medvind.

Balance kræver fortsat stram styring

Finanslovsforslaget viser et samlet overskud på omkring 80 mio. kr. i perioden 2027-2030. Det er det såkaldte DAU-resultat, som omfatter drift, anlæg og udlån. Opgjort alene på drift og anlæg er overskuddet omkring 40 mio. kr.

Forslaget overholder dermed kravet om mindst balance over fire år. Men der er underskud i de første to år og overskud i de sidste to. Derfor skal vi fortsat styre udgifterne tæt og sikre, at Landskassen kan betale sine regninger.

Der er ikke indarbejdet en generel pris- og lønregulering af drifts- og tilskudsbevillingerne undtagen for Inatsisartuts egne bevillinger. Det stiller krav til prioriteringen i både Selvstyret og kommunerne. Naalakkersuisut anerkender, at det er vanskeligt. Derfor skal nye prioriteringer have et klart formål og en konkret finansiering.

Et finanslovsforslag, der skal kunne mærkes

Uddannelse skal tættere på unge og voksne. Vi afsætter 20,5 mio. kr. årligt til en ny erhvervsskole i Ilulissat. I Tasiilaq afsættes 10,8 mio. kr. i 2027 til et uddannelseshus. Sammen med vejledning i Majoriaq og indsatser i Pilersitsiviit skal det give flere en vej til uddannelse og arbejde.

Når borgeren er sårbar, skal hjælpen være mere sikker. Vi styrker handicapområdet, Tusaannga og det sociale tilsyn. Vi prioriterer også bedre forløb for udsatte børn og unge. Det handler om hjælp i tide, mere ensartet støtte og større retssikkerhed.

Mobilitet binder landet sammen. Forslaget indeholder midler til færdiggørelse af Qaqortoq lufthavn og til helikopterbefordring i Sydgrønland og Østgrønland. Transport er ikke kun transport. Det er adgang til behandling, uddannelse, arbejde og familie.

De usynlige systemer skal også virke. Derfor afsætter vi 25 mio. kr. i 2027 til den indledende fase af et nyt IT-skattesystem og prioriterer mere stabil digital service. For borgerne handler det om, at skatten bliver beregnet og opkrævet korrekt, og at deres oplysninger behandles sikkert. Investeringen skal mindske risikoen for driftsstop og understøtte en stabil betjening af borgernes retssikkerhed. Samtidig sikrer et velfungerende system de indtægter, der betaler for skoler, sundhed og hjælp til udsatte borgere. Det er derfor en investering i både bedre borgerservice og den fælles velfærd.

I en urolig verden skal Grønland kunne handle

Vi styrker udenrigsområdet, repræsentationerne i Washington og Bruxelles samt arbejdet i Arktisk Råd. Grønlands interesser skal være til stede dér, hvor beslutningerne formes.

Handlefrihed kræver stærke partnerskaber. Samarbejdet med Danmark og EU skal omsættes til konkrete forbedringer af velfærd, uddannelse og infrastruktur, der samlet set vil komme borgere til gavn i hele landet. Det vil ske med udgangspunkt i grønlandske prioriteter. Målet er at gøre samfundet stærkere og økonomien mere selv bærende.

Rammeaftalen med staten om et selv bærende Grønland omsættes nu til konkrete initiativer. Med den nye delaftale 2 er der blandt andet afsat midler til behandling af grønlandske patienter i Danmark fra 2027, mere robust energi- og vandforsyning og til lufthavnene. Det skal give borgerne bedre adgang til nødvendig behandling, større forsyningssikkerhed og bedre rammer for forbindelse til omverdenen.

Den nye fælleserklæring med EU og investeringspakken på 200 mio. euro, omkring 1,5 mia. kr., skal omsættes til blandt andet bedre internetforbindelser, mere robust energiforsyning og bedre boliger. Samtidig arbejder vi for et styrket samarbejde i EU's næste budgetperiode, 2028-2034, hvor Kommissionen har foreslået en væsentlig større økonomisk ramme.

Gode tider skal bruges til at stå stærkere

Finanslovsforslaget bygger allerede på forventninger om gode fiskeripriser. Eventuelle merindtægter skal derfor vurderes i forhold til det, der er indregnet. Vi må ikke bruge midlertidige ekstraintægter til varige udgiftsforpligtelser uden sikker finansiering.

Det er sund fornuft, at gode tider skal bruges til at styrke de offentlige finanser. Dette anbefales også af Økonomisk Råd. Derfor bør merindtægter også bruges til at styrke Landskassens modstandskraft. Den giver os mulighed for at handle, hvis indtægterne svigter, eller uforudsete udgifter opstår.

Samtidig skal vi prioritere velbegrundede investeringer, der løser problemer nu og mindsker fremtidens udfordringer. Det kan være sikring af den nødvendige vedligehold af bygninger og forsyningsanlæg. Det kan også være målrettet opkvalificering, der hjælper flere i arbejde. Vi skal kende nytten, de samlede omkostninger og udgifterne til den efterfølgende drift. Og vi skal tage hensyn til den arbejdskraft, der er til rådighed og arbejde målrettet på at øge udbuddet af arbejdskraft.

Vi bliver flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder. Med uændret politik peger Økonomisk Råd på årlige offentlige underskud på 400-500 mio. kr. frem mod slutningen af 2030'erne. Det betyder, at Landskassen fortsat har et økonomisk langsigtet holdbarhedsproblem. Men det er samtidig værd at notere sig, at Økonomisk Råds beregninger viser, at holdbarhedsproblemet er blevet lidt mindre. I begyndelsen af 2025 regnede rådet således med årlige underskud i slutningen af 2030'erne på omkring 650 mio. kr. Naalakkersuisut anser dette som udtryk for, at den førte økonomiske politik fører os i den rigtige retning.

Det betyder dog ikke, at vi blot kan opgive styringen, selvom fiskeripriserne er gode i dag.

Derfor arbejder finansloven og reformarbejdet parallelt. Finansloven skal give konkrete forbedringer her og nu. Reformkommissionen og Pensionsekspertgruppen skal bidrage med håndgribelige anbefalinger til en bedre brug af ressourcerne og sikring af mere holdbar velfærd. Vi skal have flere i uddannelse og arbejde og flere erhverv til at bære økonomien. Reformen tager tid at virke. Derfor skal vi handle, mens udgangspunktet er godt.

Borgerne skal mærke, at der er mulighed for udvikling og der er behov for bedre rammer for at skabe vækst i den private sektor samt målrettet hjælp i tide til borgere med behov herfor. Landet skal hænge sammen, og systemerne skal virke. Ansvarlig økonomi er forudsætningen for at kunne levere disse forbedringer, også i en mere urolig verden.

Naalakkersuisut ser frem til Finans- og Skatteudvalgets behandling og til forhandlingerne med samtlige partier. Det vil være et vigtigt element i disse forhandlinger, at forslag om nye udgifter skal ledsages af konkret finansiering. Med disse bemærkninger overlader Naalakkersuisut forslaget til Inatsisartuts velvillige behandling.